

Årsrapport – verksamhetsåret 2024

Program God och nära vård i Västernorrland

"Ett kompetensstödande och samordnande program"

Programmet styrs i samverkan mellan Region Västernorrland, Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsviks kommun.

Kontakt med programmet/programgruppen: naravard@rvn.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1. Inledning	4
2. Bakgrund – Nära Vård	4
3. Programmets uppdrag – samordnande stöd i länet	5
3.2 Finansiering	6
4. Verksamhetsberättelse 2024	6
4.1 Aktiviteter	6
4.1.1 Inkluderade utvecklingsarbeten	8
4.2 Programmets organisation	9
4.3 Programbudget och utfall	9
4.4 Trender 2024	10
4.5 Utvärdering programarbete 2021 - 2024	11
5. Utvecklingsområden 2025	12
6. Slutord	12

BILAGOR

Bilaga 1: Beskrivning av programmets organisations- och samverkansstruktur.

Sammanfattning

Program God och nära vård i Västernorrlands arbete för året 2024 utgår ifrån gällande programplan respektive beslut av länsledning HälSam. Som uppdrag innebär det att stödja och samordna länet i omställningen till nära vård som en del av regeringens nya och långsiktiga inriktning för svensk hälso- och sjukvård och omsorg. I Västernorrland arbetar kommunerna och regionen som åtta likvärdiga parter under gemensam politisk målbild och avsiktsförklaring. Programmet stödjer all kommunal och regional verksamhet med utgångspunkt i socialtjänst, skola samt hälso- och sjukvård. Samverkan internt och externt är en förutsättning, exempelvis mellan verksamheter och förvaltningar eller externt med andra myndigheter, intresse- och brukarorganisationer med flera. HälSams samverkansstruktur är central.

Året 2024 är präglad av länsledningen HälSams processarbete rörande strategi för arbetet framåt (färdplan nära vård). I det ingår att identifiera utvecklingsområden, sätta strategin för uppskalning och breddinförande av arbetssätt inklusive anpassning av länsstöd för att möta detta. Under maj 2024 avvecklades den separata programstyrgruppen och ledning och styrning av Program god och nära vård i Västernorrland lyftets i sin helhet över till länsledning HälSam.

Trenden för näravårdsarbetet 2024 är att länet fortsätter att ta steg framåt. Fortsatt förbättring av dialogklimat och ökad förståelse för omställningens nödvändighet. Länets arbete sammanfattades på temakonferens god och nära vård 25 oktober. På konferensen bekräftades att många utvecklingsarbeten pågår, att arbetet är viktigt och att förväntningarna på fler gemensamma arbetssätt är höga. Att tempot på breddinföranden önskas öka i takt med att samverkan i länet utvecklas och förstärks.

Att lyckas med omställningen är viktigt utifrån flera faktorer. Utöver riksdagsmålet så för oss i Västernorrland: ökad delaktighet och förtroende för varandra och våra invånare, att tillsammans räcka till avseende personal och ekonomi i takt med den demografiska utvecklingen, att erbjuda en arbetsmiljö där personal trivs och stannar kvar. Och kanske främst stärka självständigheten, hälsan och tryggheten för våra invånare. Underskottet inom kommunal och regional verksamhet ökade 2024 med flera lanserade sparpaket. Läget bedöms fortsatt svårt även kommande år och effektivare arbetssätt är en nödvändighet.

Exempel på utvecklingsarbete 2024 är Beroendeplanen, Organisationsöverskridande multidisciplinärt demensteam och BarnSäkert 0 - 6. Digitala avstämningar för vård-vårdkontakt testas och införs i olika delar av länet (Digitalt Väntrum, digital rond mm) och intresset för teambaserade arbetssätt med inspiration från Skåne växer. Exempel på lokala utvecklingsarbeten är insatser för att möjliggöra ökad aktivitetsförmåga för äldre (Sollefteå, Örnsköldsvik respektive Kramfors Kommun). Länets tredje samhällsrum öppnar i Överturingen, Ånge kommun.

En av programmets huvuduppgifter är metod- och kunskapsstöd till utvecklingsarbeten i samverkan kommun/region. En annan att skapa förutsättningar för omställning genom att sammanföra verksamheter, sprida kunskap om nära vård och lyfta möjligheter respektive utmaningar till länsledning HälSam i deras roll som gemensam förändringsägare. Vid årets slut ingick sex utvecklingsarbeten i programmets utvecklingsportfölj enligt beslut länsledning HälSam.

1. Inledning

I denna rapport sammanställs Program god och nära vård i Västernorrlands arbete för verksamhetsåret 2024. Programmets uppdrag utgår ifrån gällande programplan samt beslut fattade av länsledning HälSam. I rapporten beskrivs aktiviteter och trender 2024 samt inriktning av arbetet kommande år. Program god och nära vård i Västernorrland kallas i denna rapport för programmet.

Denna årsrapport innehåller även en utvärdering av programmets arbete åren 2021 – 2024 (se avsnitt 4.5). Anledningen är länsledning HälSams beslut att avveckla programmet när näravårdarbetet går in i en ny fas. Delar av det stöd som finns i programmet behålls och nya delar tillkommer utifrån länsledningens färdplan (se avsnitt 5). Beslutet att anpassa länsstödet och avveckla programmet fattades av länsledning HälSam 6 dec 2024.

2. Bakgrund – Nära Vård

Att skapa arbetssätt där våra invånare upplever vården och omsorgen trygg och tillgänglig med hög delaktighet är ett länsgemensamt politiskt uppdrag. Västernorrlands arbete är en del av en nationell omställning under benämningen Nära Vård. En fokusflyttning från sjukdom och behandling i senare skeden till mer hälsofrämjande och förebyggande insatser med primärvården som nav (kommunal resp. regional hälso- och sjukvård inkl. privata vårdgivare genom vårdval).

Omställningen till nära vård syftar till ökad trygghet för både vårdtagare och vårdgivare, bättre hälsa, ökat välmående och en välfärd i balans. För att lyckas med det behöver vården omsorgen i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt i invånarnas behov. För det krävs att kommunerna och regionen involverar patient och anhörig och samverkar med varandra i ett samhällsystem som hänger ihop oavsett behov och fas i livet. Nära vård är ett samlingsbegrepp för den nationella omställning som pågår och helt i linje med uppdraget att skapa förutsättningar för tidiga samordnade insatser enligt HälSams samverkansstruktur och uppdrag.

Arbetet i länet omfattar all kommunal och regional verksamhet med utgångspunkt i socialtjänst, skola samt hälso- och sjukvård under gemensam målbild och avsiktsförklaring. Att alla verksamheter berörs har stor betydelse för fler arbetssätt och samverkansformer med beslut utifrån invånarfokus istället för organisationsfokus som idag.

Program God och Nära Vård i Västernorrland startade 1 juli 2021 och har till uppgift att stödja och samordna ordinarie linjeverksamhet som åtta likvärdiga parter i pågående omställningsarbete. Målet är att länet gemensamt ska nå den politiska målbilden och erbjuda en god, jämlik och trygg vård för individen år 2030, se **figur 1**. Programmet avvecklas enligt beslut i länsledning HälSam 6 dec 2024.

Figur 1: Länsgemensam politisk målbild och avsiktsförklaring, God och Nära Vård i Västernorrland 2030.

I figuren beskrivs fyra delmål enligt nedan. Tillsammans utgör delmålen visionen för Västernorrland år 2030 avseende nära vård, en god, jämlik och trygg vård för mig som invånare.

- Delmål 1, jag har en vård som är tillgänglig för mina behov
- Delmål 2, jag har en kontinuitet i min kontakt med vården
- Delmål 3, mitt behov är i fokus och jag är delaktig i min egen vård
- Delmål 4, vården är hälsofrämjande och förebyggande för min hälsa

3. Programmets uppdrag – samordnande stöd i länet.

Stöd till förändrings- och utvecklingsarbete är en av programmets huvudfunktioner. På övergripande nivå sker det genom samordning, uppföljning och länsgemensamt lärande. Exempelvis dialog-, informations- och utbildningsaktiviteter med olika målgrupper. På projekt- och processnivå genom metod- och kunskapsstöd till enskilda utvecklingsarbeten där nya arbetssätt utforskas och införs i samverkan kommun och region (en eller flera kommuner). Programmet kan följa ett utvecklingsarbete från tidig dialog till planering och genomförande.

Omställningsarbetet sker i/av verksamhet. Det betyder att alla utvecklingsarbeten ägs, leds och genomförs i verksamhet med programmet som möjligt stöd. Det betyder också att en avdelning, förvaltning eller samverkansgrupp förväntas utforska och införa arbetssätt som leder till en god och nära vård för länets invånare. Förändringskommunikation chef/medarbetare/invånare är en viktig del som sker löpande. Varje chef kommunicerar omställningen med sina medarbetare och tydliggör vad som förväntas i den egna verksamheten.

För att följa ett utvecklingsarbete över tid krävs beslut av länsledning HälSam. Ett obligatoriskt krav är samverkan kommun/region, en eller flera kommuner. Värdet av inkludering är bland annat länsgemensamt lärande samt metod- och kunskapsstöd i arbetet som pågår. Med programmet som stöd och samordnande part blir omställningen i länet effektivare och det politiska målet att nyttja gemensamma resurser klokt uppnås. Inkluderade utvecklingsarbeten samlas under begreppet utvecklingsportfölj. Ett arbete kan drivas i flera former. Verksamhet väljer själv om ett utvecklingsarbete passar bäst som projekt, sprint eller pilot med berörda chefer som förändringsägare.

Programmet stödjer också en rad utvecklingsidéer i tidiga skeden. Exempelvis kartläggningar, förstudier, fördjupningar med mera som kan vara ett steg före eller efter projekt eller pilot. Tillsammans med exempelvis lokala näravårdssamordnare runt om i länet sker det systematiska omställningsarbetet, hinder och möjligheter reds ut och vid behov lyfts frågor till länsledning HälSam. Politisk förankring av programmets arbete sker via HälSams samverkansstruktur.

Omställningen till god och nära vård i länet är så stor vilket innebär att flera parallella utvecklingsinitiativ pågår som programmet inte är ett fördjupat stöd till. Programmet följer dessa arbeten och bidrar med länsgemensamt lärande och att koppla ihop personer i verksamhet för så många positiva synergier som möjligt.

3.1 Programmets mål

Programmets arbete utgår ifrån ett strategiskt mål respektive övergripande effektmål:

- ❖ **Strategiskt mål:** Att skapa en god, nära och jämlik vård som individen kan vara trygg med.
- ❖ **Effektmål:** Effektivare samordning och ökad förmåga för verksamhet att ställa om till god och nära vård och omsorg.

Effektmål är det mål som programmet egna aktiviteter riktar sig till, det mål som programmet ska uppnå. Effektmålet är i sin tur nedbrutet i sex nyttoobjekt som ska realiseras i verksamhet:

- Ökad samverkan mellan länets vård- och omsorgsaktörer
- Ökad fokusering på utveckling mot personcentrerad vård
- Ökad fokusering mot utveckling av hälsofrämjande, primärpreventivt arbete och egenvård
- Ökad fokusering mot utveckling av digitalisering, digital förmåga och ny teknik
- Effektivare och mer strukturerad verksamhetsutveckling och projektledning
- Ökad innovation och utforskande av nya arbetssätt

Nyttoobjekten säkerställer att förflyttningen sker utifrån Västernorrlands behov och målbild men också i enlighet med den nationellt utpekade riktningen för Nära Vård.

3.2 Finansiering

Programmets finansieras via statliga stimulansmedel. Fördelningen mellan kommun/-er och region är 50/50 för året 2024. Programmets budget beslutas av programstyrgruppen/länsledning HälSam. Budget respektive utfall för 2024 redovisas i avsnitt 4.3.

4. Verksamhetsberättelse 2024

4.1 Aktiviteter

Under året 2024 har programmet genomfört en rad förändringsaktiviteter. Aktiviteterna riktar sig till medarbetare, chefer, politiskt förtroendevalda i kommunerna och regionen inklusive privata vårdgivare. Olika teman beroende av syfte eller målgrupp. Även intresse- och brukarorganisationer, myndigheter, universitet med flera utifrån tema. Aktiviteterna utförs oftast länsgemensamt med undantag för dialogmöten som kan vara riktade till en enhet eller arbetsgrupp. En sammanfattning redovisas i punktform nedan, utförligare beskrivning framgår av **tabell 1**.

- Digitala lärseminarier, 1 - 2 tillfällen/månad.
- Länsgemensam temakonferens 241025, 275 deltagare.
- Dialog och workshops med lednings- och arbetsgrupper respektive nätverk
- Metod- och kunskapsstöd till utvecklingsarbeten/tidiga utvecklingsdialoger.
- Utveckling av delwebb nära vård för kommunikation om näravårdsarbetet i länet.
- Nyhetsreportage 1 - 2 per månad. Publicering delwebb, sociala medier och intranät.
- Länsträffar, projektledarträffar, workshops för länsgemensamt lärande.

Tabell 1: Stödjande och samordnande förändringsaktiviteter 2024.

Programaktiviteter 2024				
Digitala lärseminarier	Datum	Målgrupp		Föreläsare
GFO, Gemensam familjehemsorganisation	2 feb.	Digitalt	Kommun/region*	Elisabeth Högberg och Christine Granholm KFVN
Tre piloter, samverkan kring äldre	22 mars	Digitalt	Kommun/region*	Sara Hjalmarsson RVN, Helene Ersson Norrlands utredningstjänst AB, Lillemor Olofsson RVN, Dag Norén Governo AB.
BarnSäkert 0-6 år	11 april	Digitalt	Kommun/region*	Anette Sjöstedt, Maria Lindström och Marlene Melander RVN Alexandra Nordell och Maria Sondell Timrå Kommun.
Multidisciplinärt Demensarbete	3 maj	Digitalt	Kommun/region*	Ann-Marie Westerlund och Malin Saltehog RVN Linda Backman Örnsköldsviks kommun.
Samverkan för påverkbar slutenvård	31 maj	Digitalt	Kommun/region*	Åsa Pellikka RVN, Abdollah Anbi Sundsvalls Kommun, Emma Jonsson, Anna Remnehag, Jessica Lindahl RVN.
Äldres Hälsa och fallprevention	6 sept.	Digitalt	Kommun/region*	Erik Rosendahl Umeå Universitet Liv Wiodahl och Jessica Sundin Sollefteå Kommun.
Nära vård, hänt och händer i Västernorrland	30 sept.	Digitalt	Kommun/region*	Ida Pettersson KFVN, Sara Hjalmarsson RVN, Helena Rödén RVN, Katarina Persson Ånge Kommun.
Rehabiliterande samverkan	8 nov.	Digitalt	Kommun/region*	Emil Ulander Samordningsförbundet Sundsvall, Veronica Lindh Ånge Kommun, Linda Dahlqvist Sundsvalls Kommun
Beroendepånen	6 dec.	Digitalt	Kommun/region*	Jeanette Ching Fredriksson KFVN, Anna-Karin Drewsen RVN, Marie-Louise Karlsson RVN, Anneli Okerman Sollefteå Kommun.
* Medarbetare, chefer, politiskt förtroendevalda i kommun och region i länet, privata vårdgivare, intresse- och brukarorganisationer m.fl.				
Metod- och kunskapsstöd				Kommentar
Metod- och kunskapsstöd - inkluderade utvecklingsprojekt	Löpande	Digitalt/ Fysiskt	Kommun/region	6 inkluderade utvecklingsarbeten. Projektledarträffar, workshops, process- och förändringsledning, analyser, nyttorealiserings, enkäter m.m.
Metod- och kunskapsstöd - tidiga utvecklingsidéer	Löpande	Digitalt/ Fysiskt	Kommun/region	Löpande utifrån behov
Övriga aktiviteter (i urval)				Kommentar
Nationellt forum nära vård	Jan-dec	Digitalt	Nationellt	Återkommande webinarium, fördjupning, omvärldsbevakning. Arrangör SKR.
WS Hajstudie/Tjänstedesign	13 feb	Fysiskt	Kommun/region	Avslut Förstudie nära vård (Hajstudien 2023-24 MIUN/SKR/Västernorrland) resp. tjänstedesign som särskild satsning 2023 via programstyrgruppen.
GAP-analys personcentrering	April - nov	Digitalt	Kommun/region	GAP-analys avseende nationella intentionen och nuläge Västernorrlands län. Samverkan med NSK, chefssk, MAS/MAR, Patientnämnden m.fl.
Workshop Färdplan nära vård	23 okt.	Fysiskt	Kommun/region	Länsledning HälSams presidium, närvårdssamordnare, program. Färdplansprocessen och workshop kring prioriterade utv.områden 2025.
Temakonferens Nära vård	24 okt.	Fysiskt	Kommun/region	Länsgemensam konferens med tema nära vård. 275 deltagare. Länsegna och nationella exempel på nära vård, moderator Jesper Ekberg SKR.
Call In – Region Skånes teammodell	13 nov.	Digitalt	Kommun/region	Fördjupning temakonferens god och nära vård. Nästa steg att möjliggöra införande i Västernorrland. Ca 40 deltagare.
Myndigheten för vård och omsorgsanalys	25 nov	Fysiskt	Kommun/region	På uppdrag av länsledning HälSam representerar Program god och nära vård länet i myndighetens nationella uppföljning. Referensgruppsmöte Stklm.
Socialstyrelsen/ Socialdepartementet	5 dec	Fysiskt	Region/kommun	Möte SoS och Socialdepartementet, brottsförebyggande insatser barn upp till 20 år med psykisk ohälsa/risk för kriminalitet. Svalls kommun nationell pilot.
HälSam/länsledning HälSam	Löpande	Digitalt	HälSam	Löpande politisk- och tjänsteavstämning (programmets uppdrag och arbete). Vid inbjudan från länsledning HälSam alt HälSams beredningsgrupp.
Kommunikatörsnätverk, länsträffar	1 ggr/mån	Digitalt	Kommunikatörer i länet	Synliggöra omställningsarbetet, införande av gemensam delwebb. Närvårdreportage, ca 1-2 reportage/månad med spridning via nätverk.
Länsträffar nära vård	1 ggr/mån	Digitalt	Program/Närvårdssamordnare	Strategisk avstämning. Hösten 2024 vilande i avvaktan på färdplan nära vård.

4.1.1 Inkluderade utvecklingsarbeten

Sex utvecklingsarbeten är vid utgången av 2024 inkluderade i programmets utvecklingsportfölj. De sex utvecklingsarbetena är:

- Organisationsöverskridande multidisciplinärt demensarbete (RVN/Örnsköldsvik)
- Barn och unga i Ånge (Ånge/RVN)
- BarnSäkert 0 - 6 år (Hela länet)
- Samverkan för påverkbar slutenvård (RVN/Sundsvall)
- Barn som lever med föräldrar som dör (RVN/Sundsvall)
- Landsbygdsprojektet fas 2 (RVN/Sollefteå/Kramfors)

Mer info om pågående utvecklingsarbeten framgår av **tabell 2** nedan. Utvecklingsarbetena går också att följa via delwebb nära vård: <https://Delplatser/nara-var/d/start/projekt-och-arbeten/>.

Tabell 2: Utvecklingsportfölj 2024.

Inkluderade utvecklingsarbeten - utvecklingsportfölj 2023			
Projektnamn	Beskrivning	Samverkanspartner	Projektledare
Barnsäkert - en god och nära vård för barn 0-6 år	Fånga psykosociala faktorer, samordna och erbjuda stöd till familjer inom BVC i samverkan med kommunens individ- och familjeomsorg. Utgår från nationellt program, kommunvisa piloter igång i hela länet. Succesiv övergång från projekt till införande. Start 2022. Avslut 2025.	Sundsvall RVN	Anette Sjöstedt, RVN
Samverkan för påverkbar slutenvård	Utforska och utveckla gränsöverskridande teamsamverkan mellan huvudmän/verksamheter inom hälso- och sjukvård så att patienter erbjuds personcentrerade vårdlösningar som leder till stärkt primärvård och minskad slutenvård (påverkbar). Projektet är en fortsättning på kartläggning VT 2023. Avslut 2025.	Sundsvall RVN	Åsa Sjöstedt Pellikka, RVN
Barn som lever med föräldrar som dör	Ökad kunskap och samordning socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola för att stödja barn och unga före/under/efter en förälders bortgång. Samverkan med flera aktörer bl.a. Hospice, KFTV, polisen.	Sundsvall RVN	Kristina Renard-Hård, Sundsvall Susanne Wadell, RVN
Organisationsöverskridande multidisciplinärt demensarbete	Identifiera process för teamarbete för att ge brukare/patient/ anhörig rätt stöd tidigt i sjukdomsförloppet med hög kompetens. Läns-gemensamt utvecklingsarbete med pilot i Övik. Beställare ledningsgrupp HälSam. Referens: Sundsvalls Demensförening. Start HT 2023. Avslut 2025.	RVN/Hela länet	Ann-Marie Westerlund, RVN
Barn och Unga i Ånge	Samverkan utifrån ett kommunalt helhetsgrepp - att främja och öka barn och ungas välbefinnande i Ånge kommun. Socialtjänst, skola, primärvård, psykiatri och habilitering m.fl. Start 2022, inkluderad i programmet 2023.	Ånge RVN	Jennie Näslund, Ånge Kommun
Landsbygdsprojektet fas 2	Fortsatt utveckling av vården på landsbygd med primärvården som nav. Delvis fortsättning på fas 1-arbetet åren 2019 - 2022. Mål fas 2: Gemensam organisation för primärvården (kommun/region) och involvera invånarna i utvecklingsprocessen. Arbetet pågår fram till 2026 – särskilda stimulansmedel samverkan fyra regioner. Jämtland/Härjedalen, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten via NRF.	RVN, Sollefteå Kramfors	Sara Hjalmarsson, RVN

4.2 Programmets organisation

Programmet består av 10 stödjande funktioner med representation från kommun och region. Programledaren leder arbetet på uppdrag av länsledning HälSam. I tabell 3 framgår programmets olika roller respektive omfattning. Programmets organisations- och samverkansstruktur from 17 maj 2024 redovisas i **bilaga 1**. Tidigare struktur framgår av tidigare årsrapporter.

Tabell 3: Resurser i Programkontoret 2024

Programresurser 2023		
	Omfattning (% av heltid)	Kommentar
Programledare/programkoordinator	100	
Förändringsledare (4 st.)	200	1 vakanser
Programområdesansvarig (6 st.)	110	3 vakanser
Programkommunikatör	50	
Programcontroller	10	
Summa	470%	

Samtliga programresurser är utlånade till programmet från respektive organisation. Rutin för resurssättning inkl. val av resurser till programmet sker via beslut av länsledning HälSam.

Programmet startade år 2021 med intentionen succesiv upptrappning, ett beslut från programstyrgruppen att börja i mindre skala och anpassa programmets stödjande och samordnande kapacitet efter verksamhetens behov. Under året uppstod två vakanser som länsledningen valde att inte ersätta (i väntan på färdplan nära vård). Två vakanser fanns sedan tidigare år.

4.3 Programbudget och utfall

I **tabell 4** redovisas programmets utfall för verksamhetsåret 2024 i förhållande till godkänd budget. Förutsättningar för programmets finansiering beskrivs i avsnitt 3.2.

Tabell 4: Sammanställning av budget och utfall för året 2024

Programbudget och utfall 2024			
Resurs	Budget	Utfall	Kommentar
Programresurser	4 480 000	3 620 000	4 vakanser (1,05 heltidstjänst)
Utvecklingsmedel varav	1 000 000	681 000	
Nyttorealiering	300 000	371 000	Fördjupning IHE, Institutet för Hälso- och sjukvårdsekonomi
Tjänsteköp NV-reportage	250 000	200 000	2-3 reportage/månad, utvecklingsarbeten i länet
Stödjande förändringsaktiviteter	450 000	110 000	Lärseminarier, workshops, omvärldsbevakning mm
Temakonferens	300 000	390 000	Länsgemensam konferens 26 oktober
Resor programarbete	20 000	9 000	Fysiska länsträffar internt programarbete
Summa (avrundat)	5 800 000*	4 700 000**	
*Av programstyrgruppen godkänd programbudget för verksamhetsåret 2024 (beslut 240213).			
** 4 687 000 kr vid årsbokslut 2024.			

4.4 Trender 2024

De trender som programmet ser för året 2024 liknar föregående år med en positiv rörelse framåt. Kunskapen och medvetenheten kring nära vård, nationella perspektivet och länets målbild, ökar så även angelägenheten att lyckas med omställningen utifrån ett invånar- och verksamhetsperspektiv. Utmaningar är bland annat tid för personal att bedriva systematiskt utvecklingsarbete och bibehålla kontinuitet i samverkan över tid. Genomförandeplan/gemensam riktning för nästa steg i utvecklingsarbetet efterfrågas som stöd till prioritering. Flera utvecklingsarbeten är ingång som var och en bidrar till länets omställning. I punktform nedan ges en sammanfattning av trender för verksamhetsåret 2024. Punkterna redovisas utan inbördes ordning.

- Nära vård som samlingsnamn för nationella omställningen under riksdagsmål och ny långsiktig inriktning för svensk hälso- och sjukvård samt omsorg är etablerat i länet. Samtidigt ses att begreppet upplevs olika. Succesivt ökande avseende kunskap och förståelse men också med motstånd exempelvis nära vård som ett modeord (ännu något nytt). Olika tolkning av vad det innebär som gemensamt omställningsuppdrag finns kvar, exempelvis avgränsning av vilka verksamheter som berörs. Detta påverkar förutsättningarna för samverkan och graden av framdrift att utforska och införa nya arbetssätt.
- Erfarenhet av lyckade arbetssätt finns nationellt och i länet. Karaktären på utvecklingsarbetet i Västernorrland är fortsatt utforskande i liten skala med lokala införanden. Beslut om uppskalning/breddinförande saknas 2024. BarnSäkert 0 - 6 år är det utvecklingsarbete i samverkan kommun/region som närmast under året går från projekt till införande/breddinförande med kommunvisa piloter ingång i hela länet.
- Framtagande av en strategi- och genomförandeplan för nästa steg i länets omställningsarbete prioriteras upp. En färdplansprocess i samverkan länsledning HälSam och regiondirektörs- och kommundirektörsnätverket påbörjas med start februari 2024 (färdplan nära vård). Färdplansprocessen präglar näravårdarbetet i samverkan, både ett avvaktande inför godkännande och en tacksamhet för ett systematiserat och konkretiserat nästa steg.
- Bibehållet/ökat intresse av förändringsaktiviteter som programmet erbjuder för stöd och samordning. Olika insatser för länsgemensamt lärande som skapar delaktighet och ger insyn i länets näravårdarbete. Exempelvis fysisk temakonferens, näravårdreportage och digitala lärseminarier. Ökat nyttjande av programmet som ingång för statliga myndigheter i olika frågor exempelvis Socialdepartementet, Socialstyrelsen samt Vård- och omsorgsanalys.
- Under året återkommer kunskapshöjande insatser kring hälsoekonomi. Olika former av nyttoanalyser, effektkedjor och effekthemtagningsdialoger i syfte att beskriva värdet av nya arbetssätt. Både tillämpning i egen regi (Region Västernorrland och Sundsvalls Kommun) och i samverkan kommun/region. Däribland ett samarbete med IHE, institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi, genom Program god och nära vård i Västernorrland och fördjupning via utvecklingsarbetet Organisationsöverskridande multidisciplinärt demensteam.

4.5 Utvärdering programarbete 2021 - 2024

Det ingår i länsledning HälSams uppdrag att följa upp programmets arbete och anpassa uppdrag i takt med omställningsarbetet. Det sker löpande via månatliga styrgruppsmöten, årsrapporter samt fördjupat på begäran. Programmets arbete redovisas även i rapporter till statliga myndigheter exempelvis Socialstyrelsen i och med att programmet finansieras av statliga stimulansmedel (årliga överenskommelser nära vård, regeringen och SKR).

Länsledning HälSam/utsedd programstyrgrupp har årligen godkänt verksamhetsplan och budget. Endast mindre anpassningar av programuppdraget har skett sedan programstart 2021. Detta innebär att programmet behållit sin inriktning att stödja åtta organisationer brett under riksdagsmål respektive länets gemensamma politiska målbild. Principbeslut viktiga för programmets uppdrag redovisas i tabell 5 nedan.

Tabell 5: Ledning och styrning av program god och nära vård, principbeslut Länsledning HälSam.

Fattade beslut	Konsekvens
Beslut om införande av program (juni 2021)	Programmet startade upp 1 juli 2021 (6 år)
Beslut att inkludera utvecklingsarbeten i programportfölj (åren 2021 - 2024).	Fördjupat programstöd till 11 utvecklingsarbeten.
Beslut att godkänna årsrapporter innevarande verksamhetsår.	Sammanfatta programmets arbete resp. anpassning av programmets uppdrag kort/lång sikt nästa verksamhetsår.
Inom ramen för nära vård och programmet, mandat att testa nya arbetssätt i liten skala (mars 2022).	Principbeslut som gav förutsättningar för utvecklingsarbeten att testa nya arbetssätt i liten skala.
Genomförande av utvecklings- och förbättringsarbete ska inte vara villkorat av tilldelning av medel (nov 2023).	Principbeslut. Programmet hjälper verksamhet att anpassa utvecklingsarbete till del av ordinarie uppdrag i första hand.
Beslut att lyfta över ledning och styrning av programmet till länsledning HälSam under ordinarie mötesstruktur (april 2024).	Programstyrgruppen avvecklas från 17/5 2024. Regelbundna avstämningsmöten programledare och ordförande/ vice ordf. i programstyrgruppen upphörde.
Beslut att anpassa länsstöd nära vård som en del av färdplansprocessen, som en del av detta avveckla Program god och nära vård i Västernorrland (dec 2024).	Länssamordning nära vård, stöd till pågående utvecklingsarbete behålls. Processer enligt färdplan läggs till. Nyorienteringsfas under länsledning HälSam.
Saknade beslut	Konsekvens
Beslut om anpassning av programmets uppdrag och inriktning i takt med omställningsarbetet.	Programmet stödjer omställningsarbetet oförändrat utifrån programstart 2021 (s.k. 1000 blommor blommor).
Beslut att ersätta vakanser i programmet	Färre resurser i programmet stödjer omställningsarbetet utifrån uppdrag.
Beslut om prioriteringar och gemensam fokusering av länets omställningsarbete.	Programmet fortsätter stödja omställningsarbetet brett utifrån programuppdrag 2021.
Beslut om uppskalning/fortsättning avslutade utvecklingsarbeten i programmets utvecklingsportfölj.	Ej tillvaratagande av genomförda utvecklingsarbeten som grund för nästa steg i omställningsarbetet.
Beslut om ny lednings- och styrningsmodell av programmet under länsledning HälSam från maj 2024.	Ledning och styrning av programarbetet har tappat fart, regelbunden avstämning har uteblivit med länsledning HälSam.

Karaktären på omställningsarbetet tillika programmets uppdrag fram till och med 2024 har varit ett brett utforskande av nya arbetssätt i länet. Flera utvecklingsarbeten har genomförts och/eller pågår lokalt och i samverkan med olika upplägg och olika grad av samordning. Samtliga målgrupper, barn och unga, vuxna samt äldre återfinns. Dessa utvecklingsinitiativ bidrar var och en till omställningen men beslut om uppskalning av arbetssätt saknas fram till år 2024. Den breda ansatsen går i linje med det nationella upplägget som kan beskrivas som ett brett utforskande av nya arbetssätt med utgångspunkt i samverkan, personcentrering, kontinuitet etcetera. Den ökade kunskapen och förståelsen om nära vård under riksdagsmål (ny långsiktig inriktning för svensk hälso- och sjukvård) har skapat förutsättningar för ett nästa steg i omställningsarbetet så även för oss i Västernorrland.

Med start februari 2023 påbörjade länsledning HälSam (dåvarande programstyrgrupp) en fördjupad uppföljning av program- respektive näravårdsarbetet. Uppföljningen avslutades december 2024 som en del av färdplansprocessen. I uppföljningen konstaterades att programmet utfört sitt uppdrag enligt gällande planer och beslut. Vidare att arbetet framåt kräver ökad systematik både gällande ledning och styrning samt integrering av näravårdsarbetet i ordinarie samverkansstruktur (HälSam), arbetet i de lokala samverkansgrupperna nämns som särskilt viktigt. Framgångsfaktorer som pekas ut är minskad dubbelstyrning respektive gemensam konkretiserad strategi för 2025 och framåt så att länet tar ett nästa steg där fungerande arbetssätt, processer och utvecklingsarbeten skalas upp och det som inte ger effekt avslutas snabbare (färdplan nära vård).

5. Utvecklingsområden 2025

Strategi för omställningsarbetet 2025 och framåt inkl. prioriterade utvecklingsområden presenteras i färdplan nära vård. Färdplanen är framtagen av länsledning HälSam tillsammans med regiondirektörs- och kommundirektörsnätverket. Färdplanen beslutades 250124 av länsledning HälSam och utgör genomförandeplan för samverkansarbetet kommun och region med utgångspunkt i skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård. I Färdplanen pekas fyra utvecklingsområden respektive tre utvecklingsarbeten särskilt ut. Färdplanen går att ta del av via Delwebb nära vård:

<https://www.Delplatser/nara-vard - fardplan>

5.1 Länsstöd nära vård 2025

Som en del av länsledningens genomförandestrategi anpassas länsstödet 2025 för att möta två effektmålen som länsledning HälSam har pekat ut:

- Ökad integrering av näravårdsarbetet i ordinarie samverkansstruktur (HälSam)
- Ökad fokusering av näravårdsarbetet inom gemensamt prioriterade områden (färdplan nära vård).

Anpassningen innebär att Program god och nära vård i Västernorrland avvecklas. Delar av det länsstöd som finns i programmet behålls och nya delar tillkommer enligt inriktningsbeslut i länsledning HälSam 6 december 2024. Länsamordning och stöd till pågående utvecklingsarbete från f.d. programmet behålls och processer enligt färdplan läggs till. Lokala näravårdsamordnare och kommunikatörsnätverk som är andra delar av länsstödet lämnas oförändrade.

6. Slutord

Länet fortsätter att ta steg framåt i omställningsarbeten. Kunskap om arbetssätt i linje med nära vård finns från egna utvecklingsarbeten såväl som nationellt. Under åren fram till 2024 har länet byggt upp en kunskapsbas som skapar förutsättningar för fortsatt arbete. Kommunerna och regionen som åtta likvärdiga parter har arbetat med systemledande frågor/systemledareskap och som en del av detta processat fram den genomförandestrategi som gäller 2025 och framåt (färdplan nära vård).

Färdplanen är överenskommelsen och det gemensamma verktyget för att nå både ökad integrering av näravårdsarbetet i ordinarie samverkansstruktur och ökad omställningstakt. En strategi som innebär att fler fungerande arbetssätt, processer och utvecklingsarbeten skalas upp och det som inte ger effekt avslutas snabbare. Genom färdplanen systematiseras arbetet ytterligare. Ansvar och roller konkretiseras, prioriterade målgrupper beskrivs tydligare och gemensamma utvecklingsområden

pekas ut inom vilket det gemensamma arbetet ska ske.

"För att möta framtidens behov av vård och omsorg behöver behovet förskjutas och förminsкас. För att det ska vara möjligt är en vägledande prioritering i allt arbete förebyggande och tidiga insatser"

Utdrag ur Färdplan nära vård i Västernorrland. Beslutad 250124

Västernorrlands breda strategi för omställningsarbetet 2021 - 2024 taktar väl den nationella omställningen. Ett brett utforskande och test av nya arbetssätt utifrån kontinuitet, personcentrering och samverkan. Det framgår dels i Myndigheten för Vård- och omsorgsanalys delrapporter och det myndigheten delat inför slutrapport mars 2025 när de följer omställningen åt regeringen. Den kunskap som finns i länet/nationellt om nära vård och hur vi tar oss an förändring i större skala skapar förutsättningar för länets nästa steg. Att ny lagstiftning och statliga utredningar som förslag till ny socialtjänstlag, kunskapsstyrning, samsjuklighetsutredning m.fl. pekar åt samma håll gällande utvecklingen av välfärden underlättar och hjälper oss i länets fortsatta arbete. För att lyckas krävs en aktiv ledning och styrning som ger och skapar förutsättningar över tid, ett systemledarskap med förankring på flera nivåer i alla berörda organisationer. Ett arbete som är påbörjat och som utvecklats vidare under 2024 inte minst genom färdplan nära vård med tillhörande process.